بسم الله الرحمن الرحیم

دمسلمانانو دوروسته پاتي والي یوازنی علاج

مؤلف

شیخ الحدیث مولانا محمد زکریا نور الله مرقده

ژباړونکی :

مولوي عبدالهادي (حماد)

(د فضایل اعمال د کتاب وروستۍ برخه)

Download From; Aghalibrary.com

د حقيقت څرګندتيا

نحمده و نصلي علي رسوله الكريم.

د څه وخت راپه دې خوا زما د استاذ، مشر، زبدة الفضلاء او مقتدا عالم حضرت مولانا محمد الياس رحمة الله عليه په بركت د تبليغ كار شروع دئ، چي د امت د عالمانو، بزرګانو بركت او پوره پاملرنه ورسره وه پوهان خلګ ښه په خبر دي ما ګنهګار بنده ته د دې پاكو هستيو امر وسو، چي د تبليغ په اړه يو څه وليكم تر څو په تبليغ كولو كي اساني رامنځته سي او ګټور تمام سي.

د دغه مخورو استادانو د امر په منلو يو څو كرښي ليكم، چي د دې لويو علماوو د علومو د درياب څخه يو څاڅكی دئ او د محمدي دين د باغچې څخه يو څو غونچې دي، چي په ډېره چابكۍ سره يو ځای سوي دي كه چيري څه غلطۍ يا كمی پكښې ښكاره سي نو زما د قلم غلطي او د بې علمۍ نتېجه ده. د مهربانۍ له مخي يې اصلاح كړئ د احسان سبب به سي. الله جل جلاله دي پخپل فضل او كرم سره زما پر ګناهونو پرده واچوي. ما او تاسو ته دي الله جل جلاله د دې پاكو هستيو د نېكو عملونو كړنلاره را نصيب كړي. الله جل جلاله دي موږ د خپلي رضا، د خپل دين د خپرولو او د خپل رښتيني رسول صلى الله عليه وسلم د اطاعت په دولت ونازوي. آمين

د بزرګانو د پښو خاوري

محمد احتشام الحسن، مدرسة كاشف العلوم

بستي حضرت نظام الدين اولياء دهلي – ۱۸ / ربيع الثاني / ۱۳۵۸ هق

د پيل خبري

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام علي سيد الاولين والاخرين خاتم الانبيآء والمرسلين محمد وآله واصحابه الطيبين الطاهرين .

د نن څخه د يارلس سوه كاله وړاندي كله چي دنيا د كفر، جهالت، ناپوهۍ او ګمراهۍ په تيارو كي ډوبه وه د مكې مكرمي پر كاڼو او غرونو باندي د رشد او لارښووني سپوږمۍ راښكاره سوه. تر مشرقه، مغربه، جنوبه، شماله او د دنيا تر هر كونجه پوري يې خپله رڼا ورسوله تر درويشتو كالو په كمه موده كي يې انسان و هغه لوړي مرتبې ته ورساوه چي په تاريخ كي يې د مثال وركولو څخه انسان عاجزه دئ او د رشد، صلاح، هدايت او كاميابۍ

Download From; Aghalibrary.com

هغه مثال يې و مسلمانانو ته په لاس ورکړ، چي په رڼا کي يې تل د ترقۍ او ودي لاري پيدا کېږي او تر سوونو کالو پوري يې پر دنيا باندي داسي حکومت وکړ، چي په دنيا کي هر چا د غري ورسره وهلي دي ذره ذره سوي دي.

دا يو حقيقت دئ انکار نه سي ځني کېدلاي خو دومره بايد ووايم چي دغه پخوانۍ قصې نه څه ګټه لري او نه څه تسلي په راتلای سي خو د اوسنۍ زمانې حالات او کوم څه چي تېرېږي دا موږ خپله د تېرو مشرانو او بزرګانو پر ژوند باندي يو بد داغ لګولی دئ. د مسلمانانو ژوند چي په تېرو ديارلسو سوو کالو کي په تاريخ کي وکتل سي نو داسي معلومېږي چي موږ د عزت، دبدبې، شان او شوکت مالکان او اجاره داران يو او که د هغه تاريخ څخه نظر واړول سي نو موجوده حالات ښيي، چي موږ په ډېر ذلت، خوارۍ، افلاس او کمزورۍ کي نغښتي يو. نه زور او دولت سته، نه زر او دولت سته، نه شان او شوکت سته، نه پخپلو منځو کي مينه او محبت سته، نه ښه اخلاق او نه ښه عادتونه، هره بدي په موږ کي موجوده ده او هره نېکي زموږ څخه په ميلونو ليري ده. دښمنان زموږ په دې بد حال خوشحاله دي او هر ځای زموږ کمزورۍ بيانوي پر موږ باندي خاندي، پر موږ ټوکي کوي په دې بسنه نه کوي بلکي زموږ د زړه ټوټې پر نوي ماډرن کلتور مين ځوانان په اسلام او اصولو پسخند وهي. پر هره خبره يې اعتراض کوي او دا پاک دين لغوه او بېکاره بولي. عقل حيران دئ چي کوم قوم چي د دنيا تنده مړه کړې وه نن ولي هغه تږي دئ؟ کوم قوم چي دنيا ته تمدن، تهذيب او ښکلا وربخښلې وه نن ولي هغه غير مهذب او د تمدن څخه ليري دئ؟ د قوم رهنمايانو او مشرانو ډېر پخوا لا زموږ د دې بد حالت پېش بيني کړي وه او په مختلفو طريقو يې زموږ د اصلاح کوښښ کړی و.

مرض بڑھتا گیا جوں جوں دوا کی

ژباړه: ناروغي زياتېږي هر څومره چي دوا خوري. نن تر بد لا بد حالت دئ او راتلونکی به د تېر په پرتله زيات د خطرونو ډک وي نو زموږ پټه خوله کښېنستل دومره لوی جرم دئ، چي بدله يې بيا په هيڅ شی نه سي پوره کېدلای. خو مخکي تر دې چي موږ عملي قدم پورته کړو په کار ده چي لومړی موږ پر هغه شيانو وږغېږو چي له وجي يې موږ د داسي خوارۍ او ذلت سره مخ سوي يو او په دې عذاب کي ښکيل يو. زموږ د دې وروسته پاته والي زيات لاملونه سته، چي د مخ نيولو لپاره يې يو شمېر تدابير نيول سوي دي هر تدبير چي په کار اچول سوی دئ ناکامه او ناموافقه سوی دئ په همدې وجه زموږ مشران او رهبران په اميد او وېره کي پراته ښکاري. اصلي خبره دا ده چي تر اوسه پوري زموږ مرض معلوم سوی نه دئ، کوم څه چي بيان سوي دي هغه زموږ مرض نه دئ بلکي زموږ د مرض نښانې دي تر کومه

Download From; Aghalibrary.com

وخته پوري چي اصل مرض ته توجه ونه سي او پيدا نه سي نو د نبنانو اصلاح شونې نه ده او تر کومه وخته پوري چي موږ د اصلي مرض اصلاح ونه کړو او معلوم يې نه کړو نو موږ ته د اصلاح لپاره خوله خلاصول سخته غلطي ده. زموږ دغه دعوه چي شريعت يو مکمل الهي قانون دئ، چي زموږ د دنيا او آخرت د کاميابۍ ضامن دئ. بيا نو هيڅ اړتيا نسته چي موږ د خپل مرض معلومول پيل کړو او علاج يې شروع کړو بلکي موږ ته په کار ده چي په قرآن کي خپل اصلي مرض پيدا کړو او هم د دې مرکز څخه د رشد او هدايت علاج پيدا کړو او څنګه چي قرآنکريم زموږ لپاره تر قيامته پوري قانون دئ نو بيا موږ ته هيڅ دليل نسته چي موږ په دې قرآن عمل نيمګړی کړو. د ځمکو او اسمانو لوی پاچا پخپله وعده کړې ده، چي د ځمکي پاچهي او خلافت د مومنانو دی:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ[1]

ژباړه: الله ﷻ وعده کړې ده، چي په تاسو کي کوم څوک چي مؤمنان دي او نېک عملونه کوي زه به د ځمکي خلافت ورکوم چي مومنان تل پر کافرانو باندي غالب وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کوونکي نه وي.

او دايې هم تسلي ورکړې ده چي تل به مسلمانان پر کافرانو باندي برلاسي وي او د کافرانو به هيڅوک مرسته کونکي نه وي:

وَلَوۡ قَٰتَلَكُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوَلَّوُاْ ٱلۡأَدۡبَٰرَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيّٗا وَلَا نَصِيرٗا ﴿٢٢﴾[2]

ژباړه: که چيري دغه کافران ستاسو سره جنګېدلي وای نو خامخا به پر شا تللي وای بيا د دوی هيڅ دوست او مرسته کوونکی نه وي.

د مومنانو تل الله ﷻ مرسته کوي او دوی به تل سر لوړي وي.

وَكَانَ حَقًّا عَلَيۡنَا نَصۡرُ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿٤٧﴾[3]

ژباړه: د مومنانو مرسته پر موږ باندي حق دئ.

وَلَا تَهِنُواْ وَلَا تَحۡزَنُواْ وَأَنتُمُ ٱلۡأَعۡلَوۡنَ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿١٣٩﴾[4]

ژباړه: تاسو همت د لاسه مه ورکوئ تاسو غم مه کوئ تاسو به غالب ياست که پوره مومنان واست.

---

[1] سورة النور الاية (٥٥).
[2] سورة الفتح الاية (٢٢).
[3] سورة الروم الاية (٤٧).
[4] سورة ال عمران الاية (١٣٩).

Download From; Aghalibrary.com

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ وَلَٰكِنَّ ٱلۡمُنَٰفِقِينَ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿٨﴾	ژباړه: الله ﷻ لره عزت او الله ﷻ رسول او مؤمنانو لره (عزت دئ) مګر منافقان نه پوهېږي.

د پورتنیو آیاتو څخه تر غور وروسته معلومېږي چي د مؤمنانو سر لوړي، شان او شوکت، کامیابي او ترقي د دوی د ایمان د صفت سره تړلې ده. که چیري د ده اړیکي د الله ﷻ او د رسول الله ﷺ سره ټینګي وي.

(کوم چي د ایمان مقصود دئ) نو کامیابي به د ده په برخه وي او که خدای مه کړه د ده رابطه د الله ﷻ او د رسول الله ﷻ سره کمزورې سي نو خواري او ذلت به د ده په برخه وي لکه چي په سترګو لیدل کېږي.

وَٱلۡعَصۡرِ ﴿١﴾ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَفِي خُسۡرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلۡحَقِّ وَتَوَاصَوۡاْ بِٱلصَّبۡرِ ﴿٣﴾	ژباړه: قسم په زمانه چي انسان په تاوان کي دئ، مګر نه هغه څوک چي ایمان یې راوړی وي، نېک عملونه یې کړي وي، توصیه په حق او صبر سره کوي (دغه کسان د تاوان څخه خلاص دي).

زموږ پخواني مشران په نهایي عزت کي وه او موږ په نهایي ذلت او خواري کي یو، د دې څخه معلومېږي چي هغوی د کامل ایمان څخه برخمن وه او موږ د دې صفت څخه بې برخي یو لکه څرنګه چي د الله ﷻ رښتیني پیغمبر خبر ورکړی دئ:

سيأتي علي الناس زمان لايبقى من الاسلام الااسمه ولامن القران الارسمه[٥].	ژباړه: ژر دئ چي داسي وخت به راسي چي د اسلام به یوازي نوم پاته وي او د قرآن به یوازي نقشونه پاته وي.

اوس خبره داده که چیري په واقعي ډول موږ د حقیقي اسلام څخه بې برخي یو کوم چي د الله ﷻ او د ده د رسول ﷺ مقصود دئ او په دې دین پوري زموږ د دنیا او آخرت کامیابي تړلې هم ده نو بله کومه ذریعه ده چي په مټ یې موږ بیرته د دې نعمت څخه برخمن سو؟ او هغه کوم اسباب دي چي په وجه یې زموږ څخه د اسلام روح وتلی دئ او یوازي خالي بدن راپاته دئ. کله چي قرآن تلاوت سي او د محمدي امت د فضیلت وجه ولټول سي نو معلومېږي چي دې امت ته یو لوی او اعلی کار سپارل سوی دئ، چي د هغه په وجه د خیر الامم (یعني غوره د امتو) خطاب ورته سوی دئ، د دنیا د پیدا کېدو څخه لوی مقصد د الله ﷻ وحده لا شریک له د ذات او صفاتو پېژندنه ده او دا تر هغه وخته پوري ناممکنه ده

---

[٥] مشکوة.

Download From; Aghalibrary.com

چي انسان د بديو او چټلتياوو څخه نه وی پاک سوی او په ښکو او سپېڅلو صفتونو ښايسته سوی نه وي د دغي خبري لپاره په زرونو انبياء او رسولان راغلي دي او په آخر کي سيد المرسلين حضرت محمد ﷺ راولېږل سو او بيا د اليوم اکملت لکم دينکم واتممت عليکم نعمتي زيري ورکړل سو. اوس نو څرنګه چي دين پوره سو مکمل مقصد لاسته راغلی او پوره دين د عمل لپاره ورکړل سو نو په همدې وجه د نبوت سلسله ختمه سوه، کوم کار چي به انبياوو او رسولانو کاوه په پوره ډول محمد ي امت ته وسپارل سو.

كُنتُمۡ خَيۡرَ أُمَّةٍ أُخۡرِجَتۡ لِلنَّاسِ تَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَتَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِ وَتُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِۗ[٦]

ژباړه: اې محمدي امته! تاسو غوره د امتونو ياست د خلګو د ګټې لپاره لېږل سوي ياست تاسو په ښېکې سره امر کوئ او له بدو څخه خلګ منع کوئ او په الله ﷻ باندي ايمان لرئ.

وَلۡتَكُن مِّنكُمۡ أُمَّةٞ يَدۡعُونَ إِلَى ٱلۡخَيۡرِ وَيَأۡمُرُونَ بِٱلۡمَعۡرُوفِ وَيَنۡهَوۡنَ عَنِ ٱلۡمُنكَرِۚ وَأُوْلَٰٓئِكَ هُمُ ٱلۡمُفۡلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

ژباړه :په تاسو کي يوه داسي ډله پکاره ده، چي خلګ د خير و لوري ته راوبولي او د بدو څخه يې منع کوي او يوازي دغه خلګ کامياب دي. په لومړي آيات کي د خير الامم وجه دا وښودل سوه، چي تاسو په ښېکې سره امر کوي او د بدو څخه منع کوئ

په دوهم آيات کي په خصوصي ډول وښودل سوه، چي يوازي هغه کسان کامياب دي چي دغه کار کوي پر دې باندي بس نه ده بلکي بل ځای په ښکاره دغه کار نه کول د لعنت او ملامتيا سبب ښودل سوي دي.

لُعِنَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِنۢ بَنِيٓ إِسۡرَٰٓءِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُۥدَ وَعِيسَى ٱبۡنِ مَرۡيَمَۚ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَواْ وَّكَانُواْ يَعۡتَدُونَ ﴿٧٨﴾ كَانُواْ لَا يَتَنَاهَوۡنَ عَن مُّنكَرٖ فَعَلُوهُۚ لَبِئۡسَ مَا كَانُواْ يَفۡعَلُونَ ﴿٧٩﴾

ژباړه : په بني اسرائيلو کي چي کوم خلګ کافران وو پر هغوی باندي لعنت کړل سوی دئ پر ژبه د عيسی عليه السلام او داود عليه السلام دا لعنت په دې وجه وسو، چي دوی د هغوی د حکم څخه مخالفت وکړ او د حده ووتل کوم بد کار چي به دوی کاوه د هغه څخه يې نه منع کول بېشکه د دوی دغه کار بد و.

د دغه وروستي آيات وضاحت په لاندي حديثونو کي کېږي.

[٦] سورة ال عمران الاية (١١٠).

١ : وفي السنن والمسند من حديث عبدالله بن مسعود رضي الله عنه قال قال رسول الله ﷺ ان من كان قبلكم كان اذ عمل العامل فيهم بالخطيئة جآئه الناهي تعزيرا فقال يا هذا اتق الله فاذا كان من الغد جالسه واكله وشاربه كانه لم يره على خطيئة بالامس فلما راي عز وجل ذالک منهم ضرب قلوب بعضهم على بعض ثم لعنهم على لسان نبيهم داؤد و عيسى بن مريم ذالک بما عصوا وكانو يعتدون والذي نفس محمد بيده لتأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنكر ولَتأخذن على يدالسفيه ولتأطرن على الحق اطرا اوليضر بن الله قلوب بعضكم على بعض ثم يلعنكم كما لعنهم.

ژباړه: د عبدالله بن مسعود رضي الله عنه څخه روایت دئ چې رسول الله وفرمایل: ستاسو څخه مخکې امتونه داسې وه چې چا به ګناه وکړه نو منع کوونکی به هغه وېراوه او ورته ویل به یې چې د الله ﷻ څخه ووېرېږه دا کار مه کوه کله چې به سبا سو نو د هغه سره به یې ناسته ولاړه کول، خوراک او څښاک به یې ورسره کاوه په دې ډول چې ګویا ده بېخي هغه سړی پر ګناه باندې نه دئ لیدلی. کله چې الله ﷻ د دوی دا کارونه ولیدل الله ﷻ د دوی زړونه یو د بل سره ګډ کړل او د داود علیه السلام او عیسی علیه السلام په ژبه پر دوی باندې لعنت وویل سو دا په دې وجه چې دوی د الله ﷻ نافرماني کوله او تر حد یې تېری کاوه. زما دې قسم په هغه ذات وي چې د محمد ﷺ روح یې په قدرت کې دئ په ښو کارونو امر کوئ او د بد کارو څخه منع کوئ او بې علمه تر لاس نیسئ په حقه خبره یې مجبور کړئ که نه نو الله ﷻ به ستاسو زړونه سره ګډ کړي او لعنت به درباندې ووایي لکه پر تېرو امتونو چې لعنت وویل سو.

٢ : و في سنن ابي داود و ابن ماجة عن جابر بن عبدالله قال سمعت رسول الله ﷺ يقول مامن رجل يكون في قوم يعمل فيهم بالمعاصي يقدرون على ان يغيروا عليه ولا يغيرون الا اصابهم الله بعقاب قبل ان يموتوا.

ژباړه: د جابر رضي الله عنه څخه روایت دئ، چې رسول ﷺ و فرمایل: په یو قوم کې چې یو سړی ګناوې کوي او هغه قوم یې د توان سره منع نه کړي نو تر مرګ مخکې به پر دوی باندې عذاب راسي. یعني په دنیا کې به په ډول – ډول عذابونو اخته سي.

٣ – و روي الاصبهاني عن انس رضي الله عنه ان رسول الله ﷺ قال لا تزال لا اله الا الله تنفع من قالها وترد عنهم العذاب والنقمة مالم يستخفوا بحقها قالوا يا رسول الله

ترجمه: حضرت انس رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه روایت کړی دئ، چې رسول الله ﷺ وفرمایل : کلمه طیبه ویونکي ته ګټه رسوي او د عذاب او بلا څخه یې ساتي تر څو چې د حقونو یې بې پروایي نه وي کړې.

وما الاستخفاف بحقها قال يظهر العمل بمعاصي الله فلا ينكر ولا يغيروا [۷].

اصحابو کرامو پوښتنه وکړه چي د کلمې طيبې د حقونو بي پروايي څه شي ده؟ رسول الله ﷺ وفرمايل: چي د الله ﷻ نافرماني په ښکاره ډول کيږي بيا د دغه کار څخه انکار نه کيږي او نه يې د منع کولو لپاره کوښښ کيږي.

٤ : عن عائشة ﵂ قالت دخل على النبي ﵇ فعرفت في وجهه ان قد حضره شيئ فتوضاء وما كلم احدا فلصقت بالحجرة استمع ما يقول فقعد على المنبر فحمدالله واثنى عليه وقال يا ايهاالناس ان الله تعالى يقول لكم مروا بالمعروف وانهوا عن المنكر قبل ان تدعوا فلا اجيب لكم وتسئلوني فلااعطيكم وتستنصروني فلا انصركم فمازاد عليهن حتى نزل.

ژباړه: حضرت عائشة ﵂ فرمايي، چي: رسول الله ﷺ زما کره تشريف راوړی مايې په مخ کي يو خاص اثر وليدی پوه سوم چي يوه خبره خامخا سته د هيچا سره يې خبري نه وکړې اودس يې تازه کړ، مسجد ته ولاړی زه د مسجد ديوال ته نژدې ودريدم چي رسول الله ﷺ څه فرمايي هغه واورم. رسول الله ﷺ و منبر ته وختی د الله ﷻ حمد او ثنا يې وويله بيا يې و فرمايل: اې خلکو! الله ﷻ تاسو ته امر کوي چي په نېکيو سره امر وکړئ او د بدو څخه خلک منع کړئ داسي نه چي داسي وخت راسي تاسو به دعا غواړئ زه به يې قبلوم، تاسو به زما څخه غوښتنه کوئ زه به يې نه درکوم زما څخه به کومک غواړئ زه به ستاسو مرسته نه کوم. نبي ﵇ دغه الفاظ وويل او د منبر څخه راکښته سو.

٥ : عن ابي هريرة ﵁ قال قال رسول الله ﷺ اذا عظمت امتي الدنيا نزعت منهاهيبة الاسلام واذا تركت الامر بالمعروف والنهي عن المنكر حرمت بركة الوحي واذاتسابت امتي سقطت من عين الله [۸].

ژباړه: ابو هريرة ﵁ د رسول الله ﷺ څخه روايت کوي چي رسول الله ﷺ وفرمايل : کله چي زما امت ته دنيا د عزت او درنښت وړ سوه نو د دوی د زړونو څخه به د اسلام عزت او هيبت ووزي او که يې امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودی د وحيو د برکت څخه به محرومه سي او که يې پخپلو منځو کي يو دبله ښکنځل کول پيل کړه دالله ﷻ د (رحمت) د نظر څخه به وغورځول سي.

[۷] ترغيب.
[۸] كذا في الدر عن الحكيم الترمذي.

په پورتنيو حديثونو کي د فکر کولو څخه وروسته معلومېږي چي امر بالمعروف او نهي عن المنکر پرېښودل د الله ﷻ د لعنت او غضب سبب جوړېږي.

کله چي محمدي امت دا کار پرېږدي نو د سختو تکليفونو، غمونو او خواريو سره به مخ سي او د هر ډول غيبي مرستي څخه به بې برخي سي دا ټول هغه وخت رامنځته کېږي چي محمدي امت خپله فريضه پرېږدي او د خپلي ذمه واری څخه غافله سي. همدا وجه ده چي نبي عليه السلام امر بالمعروف او نهي عن المنکر د ايمان خاصيت او لازمي برخه يې ګرځولې ده او پرېښودل يې د ايمان کمزوري او ضعف ښودلی دئ. د ابو سعيد خدري رضي الله عنه روايت دئ:

من رَاي منکم منکرا فليغيره بيده فان لم يستطع فبلسانه فان لم يستطع فقلبه وذالک اضعف الايمان [٩].

ژباړه : که په تاسو کي څوک بدي ويني نو په لاس دي يې منع کړي که يې په توان نه وه نو په خوله دي يې منع کړي او که يې دا هم په توان نه وه په زړه دي يې منع کړي (يعني په زړه کي دي نفرت ځني وکړي).

دا د ايمان کمزورې درجه ده. نو څرنګه چي په زړه کي بد ځني وړل د ايمان کمزورې درجه ده نو اوله يې تر ټولو کامله او لوړه درجه ده. خو تر دې روښانه د ابن مسعود رضي الله عنه روايت دئ:

ما من نبي بعثه الله قبلي الا کان له في امته حواريون واصحاب يَأخذون بسنته ويقتدون بامره ثم انها تخلف من بعدهم خلوف يقولون مالا يفعلون ويفعلون مالايامرون فمن جاهدهم بيده فهومؤمن ومن جاهدهم بلسانه فهو مؤمن ومن جاهدهم بقلبه فهو مؤمن وليس وراء ذالک من الايمان حبة خردل [١٠].

ژباړه : هر نبي چي مخکي تېر سوی دی خامخا به يې يوه ډله د تربيه سوو ملګرو څخه درلوده چي دوی به د نبي سنت برپايه کول او پوره تابعداري به يې کول الهي دين چي په کومه بڼه او ډول پيغمبر پرې ايښي و په هغه ډول به يې محفوظ ساتی، يوه ذره تغير به يې نه پکښي راوستی خو تر دې وروسته چي د شر او فساد وخت راسي داسي خلګ به پيدا سي چي هغه څه به وايي چي خپله عمل نه په کوي. کارونه به يې داسي وي چي شريعت اجازه نه وي ورکړې نو د داسي خلګو پر خلاف د سنت او حق قائمولو په موخه د لاس څخه کار واخلي مومن دئ او که چا د لاس څخه کار وانه خستی د ژبي څخه کار واخلي مومن دئ او که يې دا هم نه وکړه بلکي نيت او عقيده يې د داسي خلګو پر خلاف راوستل مومن دئ، مګر دا د ايمان آخره درجه ده د ايمان حد پر دغه ځای خلاصېږي که چا دا هم نه وکړل نو په زړه کي يې د خرماختکي د منځ د پردې په څير ايمان نسته.

---

[٩] مسلم.

[١٠] مسلم.

د پورتني كار د اهميت په موخه امام غزالي رحمه الله داسي فرمايي: په دې كي هيڅ شک نسته چي امر بالمعروف او نهي عن المنكر د ايمان داسي مضبوط ركن دئ چي د دين ټوله شيان ورسره تړلي دي د دغه كار د كولو لپاره الله جل جلاله ټوله انبيآء رالېږلي دي او كه يې علم او عمل پرېښودل سي نو العياذ بالله د نبوت بې كاره كيدل به لازم سي. ديناداري چي انساني شرافت دئ كمزورې به سي. سستي به عامه سي د ګمراهۍ او ضلالت لاري به خلاصي سي، جهالت به په ټوله دنيا كي خپور سي، په ټولو كارونو كي به خرابوالى راسي. په خپلو منځو كي به بي اتفاقي او بدنيتي خپره سي، ابادي به وراني سي، مخلوق به تباه او برباد سي، د دې بربادۍ او تباهۍ درک به هغه وخت معلوم سي چي كله خلګ د الله جل جلاله په وړاندي ودرول سي او پوښتنه ځني وسي.

افسوس سل ځلي افسوس كومه خطره چي وه هغه راغله كومو ستړګو وېره وليده؟

كان امر الله قدرا مقدورا فانا لله وانا اليه راجعون.

د دغه شنې ستني نښانې له منځه تللي دي د حقيقت او د سمونو بركتونه له منځه تللي دي. د خلګو پر زړونو د سپكوالي او ذلالت مهرونه ولګيدل د الله جل جلاله سره د زړه اړيكي له منځه ولاړې د نفسي خواهشاتو تابعداري د ځناورو په څېر روانه ده. د مځكي پر مخ داسي مؤمن پيدا كول ګران دي، لږ والي يې څه كوې بيخي نسته چي د حق د ښكاره كولو په موخه دي د چا ملامتيا وزغمي، كه يو غښتلى مؤمن ليځي راونغاړې د تباهۍ د ليري كولو لپاره اراده وكړي، د سنت د ژوندي كولو لپاره ميدان راسي نو يقينا دغه كس په ټول مخلوق كي يو امتيازي حيثيت لري او د ښكاره هستۍ مالک دئ. امام غزالي رحمه الله چي په كومو الفاظو د دغه كار اهميت موږ ته بيان كړى دئ زموږ د بيدارېدو لپاره بسنه كوي.

لومړۍ وجه دا ده چي موږ پورتنۍ فريضه يوازي په علماوو پوري خاص كړېده او حال دا چي په قرآن كريم كي د الله جل جلاله امر و ټولو ته دئ د محمدي امت هر وګړى پكښې شامل دئ ځكه د دې د سپيناوي لپاره د اصحابو كرامو او خيرالقرون ژوند ښكاره شاهد دئ.

د تبليغ، امر بالمعروف او نهي عن المنكر په علماوو پوري خاص كول او د دوى په ډاډ سره بې غمه كېدل زموږ لويه ناپوهي ده. د عالمانو مسئوليت دا دئ چي سيده او حقه لاره وښيي بيا نو عمل په كول او نور پر روانول دا د نورو كار دئ، دغه خبره د رسول صلى الله عليه وسلم په حديث كي بيان سوېده:

الا كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته فالامير الذي على الناس راع عليهم وهومسئول عنهم والرجل راع على اهل بيته وهو مسئول عنهم والمراة راعية على بيت بعلها وولده

ژباړه: ښېشكه تاسو ټول ساتونكي ياست د هر چا څخه به د خپل رعيت پوښتنه كېږي نو پاچا د خلګو ساتونكى دئ د خلګو پوښتنه به ځني كېږي. سړى د خپلي كورنۍ ساتونكى دئ د خپل كور پوښتنه به ځني

وهي مسئولة عنهم والعبد راع على مال سيده وهو مسئول عنه فكلم راع وكلكم مسئول عن رعيته[۱۱].	کېږي او ښځه د خپل خاوند د کور او اولادو ساتونکې ده په دغه باره کې به پوښتنه ځني کېږي او تاسو ټوله ساتونکي یاست د هر چا څخه د خپل رعیت په اړه پوښتنه کېږي.
قال الدين النصيحة قلنا لمن؟ قال لله ولرسوله ولائمة المسلمين وعامتهم [۱۲].	ژباړه: رسول ﷺ وفرمایل: دین سراسر نصیحت دئ (اصحاب ﷺ وایي) موږ ورته وویل د چا لپاره؟ رسول ﷺ وفرمایل: د الله ﷻ، رسول ﷺ، د مسلمانانو امیرانو او د ټولو مسلمانانو لپاره.

که فرض کړو چي دا کار یوازي د علماوو لپاره دئ نو اوس خو اړتیا ده وخت د دې غوښتنه کوي چي ټوله د دې کار لپاره ملا وتړي او وخت پکښې ولګوي.

دوهمه وجه دا ده چي موږ داسي فکر کوو چي خپله به ایمانونه ټینګ کړو د نورو ګمراهي موږ ته هیڅ تاوان نه رسوي لکه چي د دې آیات څخه معلومېږي.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ [۱۳]	ژباړه: اې ایمان والاوو! کله چي تاسو پر لار روان یاست نو د نورو ګمراهي تاسو ته هیڅ تاوان نه رسوي[۱۴].

په حقیقت کي د پورتني آیات څخه مطلب دا نه دئ لکه په ښکاره چي معلومېږي ځکه دغه معنی د الهي حکمت او دیني غوښتني څخه بیخي خلاف ده ځکه اسلامي ملت ټول د یو بدن مثال لري که د بدن پر یوه غړي باندي درد سي نو ټوله بدن ورسره نارامه وي د دې څخه اصلي مطلب دا دئ چي دین چي هر څومره کمال ته ورسېږي بیا به هم ځیني خلک وي چي سیده او حق لاره به پرېږدي ګمراهي به غوره کوي په پورتني آیات کریمه کي الله ﷻ و مومنانو ته تسلی ورکوي چي که خپله پر صحیح لاره باندي ودرېږي نو د دوی د ګمراهۍ څخه و تاسو ته د تاوان وېره نسته.

همدا ډول اصل شریعت دا دئ چي سړی د دین ټوله احکام ومني او عمل په وکړي نو د دین د احکامو څخه خو یو دا هم دئ چي سړی به امر بالمعروف او نهي عن المنکر کوي. د دغه وینا تائید د ابو بکر ﷺ په لاندي حدیث سره کېږي:

---

(۱۱) بخاري و مسلم.
(۱۲) (12) مسلم
(۱۳) سورة المائدة الاية (۱۰۵).
(۱۴) بیان القران.

عن ابي بکر الصديق ﷛ قال ايهاالناس انکم تقرؤن هذه الاية ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ عَلَيۡكُمۡ أَنفُسَكُمۡۖ لَا يَضُرُّكُم مَّن ضَلَّ إِذَا ٱهۡتَدَيۡتُمۡۚ﴾ فاني سمعت رسول الله يقول ان الناس اذاراو المنکر فلم يغيروه اوشک ان يعمهم الله بعقابه.

ژباړه: ابوبکر ﷛ وفرمايل: اې خلګو! تاسو دا آيات وړاندي کوئ چي الله ﷻ فرمايي:

﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ﴾... (الاية) حال دا چي ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي دي، چي څوک يو ناروا کار ويني او منع يې نه کړي نو نژدې دئ چي الله ﷻ به يي په عمومي عذاب کي ګرفتار کي

څېړونکو علماوو د پورتني آيات همدا معنی مراد کړېده.امام نووي ﵀ د مسلم شريف په شرحه کي ليکلي: د تحقيق کوونکو علماوو مذهب د پورتني آيات کريمه په اړه داسي دئ، چي کله تاسو يو نېک کار وکړئ، نو د نورو نه کول يا ګمراهي تاسو ته کوم تاوان نه سي رسولای لکه چي الله ﷻ فرمايي: ولاتزر وازرة وزراخری.

نو کله چي داسي ده نو د کومو شيانو چي امر ورکړل سوی دئ هغه ټول امر بالمعروف او نهي عن المنکر دئ نو چا چي دا امر برپايه کړی يعني په ښو کارونو يې امر وکړ او د بدو کارو څخه يې منع وکړه نو ده خپله ذمه واري او وجيبه پوره کړه نور نو پر ده ملامتيا او الزام د هغوئ نه عمل کول او ګناه کول ده ته تاوان نه رسو ي (والله اعلم).

دريمه وجه دا ده چي ټول خلګ يعني عوام، خاص، عالم، جاهل او هر سړی ناامېده سوي دي چي نور نو د دين ترقي نه سي راتلای دا يې يقين دئ، چي دا کار ګران دئ د چا په مخ کي چي د اصلاح نظام وړاندي سي نو دی په جواب کي ورته وايي چي اوس خو نه حکومت او نه سلطنت سته، نه د مټو زوړ سته، نه مال او سامان سته، نه د جنګ وسايل سته، نه مرکزي حيثيت سته او نه اتفاق او اتحاد سته. ديندار خلګ خو وايي چي اوس څوارلسمه صدی ده د رسالت د رڼا کمه سوې ده اوس نو د اسلام زوال يو لازمي شی دئ. دا خبره صحيح ده چي څومره د نبوت د رڼا څخه ليري والی راځي د حقيقي اسلام شغلې به کمېږي خو د دې هيڅکله دا مطلب نه دئ، چي د دين د حفاظت او ساتني لپاره به کوښښ او محنت نه کېږي، ځکه که چيري داسي وي او زموږ مشرانو هم داسي فکر کړی وي نو تر موږه پوري به د اسلام د رارسېدو هيڅ لاره نه وای البته زمانه چي ناموافقه ده نو د ټولني کړو وړو ته دي وکتل سي څنګه چي ښايي په هغه ډول دي په زيات همت او استقلال سره کار اخيستل پيل سي. د حيرانتيا خبره دا ده چي د کوم دين بنسټ چي سراسر پر قرباني او عمل باندي ايښودل سوی و، نن د هغه دين منونکي سراسر د عمل څخه خالي دي حال دا چي په قرآن کريم کي ځای پر ځای د عمل سبق ښودل سوی دئ او تاسو يې هم لولي. يو عبادت کوونکی چي ټوله

شپه عبادت کوي د ورځي روژه نيسي او ټول وخت د الله، الله ذکر کوي دغه سړی هيڅ د هغه چا سره نه سي برابرېدلای چي هغه د اصلاح او هدايت لپاره بې ارامه وي. قرآن کريم ځای پر ځای د جهاد في سبيل الله تاکيد فرمايلی دئ او د مجاهد فضيلت يې بيان کړی دئ:

لَّا يَسۡتَوِي ٱلۡقَٰعِدُونَ مِنَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ غَيۡرُ أُوْلِي ٱلضَّرَرِ وَٱلۡمُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡۚ فَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ دَرَجَةٗۚ وَكُلّٗا وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ وَفَضَّلَ ٱللَّهُ ٱلۡمُجَٰهِدِينَ عَلَى ٱلۡقَٰعِدِينَ أَجۡرًا عَظِيمٗا ﴿٩٥﴾ دَرَجَٰتٖ مِّنۡهُ وَمَغۡفِرَةٗ وَرَحۡمَةٗۚ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورٗا رَّحِيمًا ﴿٩٦﴾ [15]

ژباړه: هغه کسان چي بېله عذره کور ناست دي د عذر پرته (جهاد نه کوي) د هغه کسانو سره برابر نه دي چي په مال او ځان سره جهاد کوي. کوم کسان چي په مال او ځان سره جهاد کوي د هغه کسانو په پرتله يې فضيلت زيات دئ، چي کور ناست دي. د ټولو سره الله ﷻ د نيکی وعده کړېده. الله ﷻ د مجاهدينو ته پر ناستو خلګو باندي فضيلت په لوی اجر سره ورکړی دئ يعني لويي درجې د الله ﷻ د لوري څخه مغفرت او رحمت ورکړل سوی دئ الله ﷻ زيات بخښونکی او زيات مهربانه دئ.

که څه هم د جهاد مقصد د کفارو او مشرکينو و مخ ته ټينګ درېدل دي او د اسلام لوړوالی دئ خو له بده مرغه موږ د دې لوړ او خوندور نعمت څخه بې برخي سوي يو، نو تر خپله وسه خو راته په کار ده چي د اسلام لپاره په هر ډول چي کېږي کوښښ او زيار وباسو آخر به زموږ دا لړلړ هڅي موږ مخ ته ورسوي.

والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا!

ژباړه: کوم خلګ چي زموږ د دين په لاره کي کوښښ کوي موږ د هغوی لپاره خپلي لاري پرانيزو.

په دې کي هيڅ شک نسته چي الله ﷻ د خپل دين د ساتلو او حفاظت لپاره وعده کړېده خو زموږ لپاره د دې دين د ودې او ترقۍ لپاره هڅي لازمي دي، اصحابو کرامو چي د دين لپاره څومره کوښښونه وکړه عملي ګټي يې وليدې او د غيبي مرستو څخه برخمن سوه چي موږ يې نومونه تر اوسه پوري اخلو او مثال پرې وايو.

که چيري موږ د دوی پر لاره باندي ولاړ سو او د کلمې طيبې د لوړوالي او ترقۍ لپاره ملا وتړو نو يقيناً به زموږ د غيبو څخه مرسته وسي او سرلوړي به سو، ځکه الله ﷻ فرمايي:

---

[15] سورة النساء الايتان (٩٥ ، ٩٦)

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ ۝٧ [١٦]

ژباړه : که تاسو د الله ﷻ مرسته وکړئ الله ﷻ به ستاسو مرسته وکړي او ستاسو قومونه به ټينګ کړي (د شيطان او کافرانو په مقابل کي).

څلورمه وجه دا ده چي موږ فکر کوو چي موږ د دې لوړي مرتبې اهل نه يو چي دا کار وکړو. نو څرنګه چي موږ د دې کار اهل نه يو نو بيا په کومه خوله موږ دا کار شروع کړو داسي نه ده، ځکه چي موږ ته الله ﷻ امر کړی دئ، موږ ته د پاته والي هيڅ لاره نسته موږ ته يوازي د الله ﷻ په امر سره کار شروع کول په کار دي دا به انشاء الله زموږ د استقامت او توانايي سبب سي په دغه ډول به تل اوسو، يوه ورځ به الله ﷻ سعادت را نصيب کړي او دا هيڅ کله نه سي کېدلای چي موږ دي د الله ﷻ په لاره کي کوښښ کوو او رحمان او رحيم ذات دي موږ ته نظر نه کوي ځکه په حديث کي راځي:

عن انس رضي الله عنه قال قلنا يا رسول الله! لا نامر بالمعروف حتى نعمل به كله ولا ننهى عن المنكر حتى نجتنبه كله فقال ﷺ: بل مروا بالمعروف وان لم تعملوا به كله وانهوا عن المنكر وان لم تجتنبوه كله[١٧].

ژباړه : د حضرت انس رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي موږ رسول الله ﷺ ته وويل : يارسول الله ! موږ په نېکو امر نه کوو تر څو چي موږ خپله په ټولو عمل نه وي کړی او نه د بدو څخه منعه نه کوو تر څو چي موږ د ټولو بدو څخه نه يو منعه سوي، رسول الله ﷺ وفرمايل: تاسو په نېکو امر کوئ که څه هم تاسو په ټولو عمل نه وي کړئ د بدو څخه منعه کوئ که څه هم د ټولو څخه تاسو ځان نه وي ساتلی.

پنځمه وجه دا ده، چي موږ داسي فکر کوو چي ځای پر ځای مدرسې سته، عالمان نصيحتونه کوي، خانقاوي ابادي دي، کتابونه او رسالې چاپېږي دا ټول د امر بالمعروف او نهي عن المنکر څانګي دي په دغه کارو سره فرض غاړي خلاصېږي.

په دې کي هيڅ شک نسته چي دغه ټولي ادارې لازمي دي او توجه ورته کول د ضروري کارو څخه ده ځکه لږه او ډېره رڼا چي سته هغه هم د دغه ادارو برکت دئ، خو بيا هم زموږ لپاره يوازي دغه ادارې کافي نه دي او که موږ بس والی په وکړو دا به زموږ ښکاره غلطي وي ځکه دغه ادارې هغه وخت بس وي چي زموږ د دين سره مينه وای او زموږ په زړو کي د دين شوق او درنښت وای. د نن څخه پنځوس کاله مخکي زموږ په زړو کي د دين شوق موجود و په هغه وخت کي زموږ لپاره دغه ادارې بس وې اوس پرديو قومونو د ډېرو کوښښونو په نتيجه کي زموږ څخه د دين جذبه وړې ده د دين سره د ميني پر ځای موږ د

[١٦] سورة محمد الاية (٧).

[١٧] رواه الطبراني في الصغير الاوسط.

مذهب څخه تښتو په داسي صورت کي موږ ته يو بل تحريک په کار دئ، چي د هغه په نتيجه کي موږ د عوامو خلګو د دين سره مينه پيدا کړو او مړه جذبات يې بېرته راژوندي کړو که داسي وسي نو موږ د پورتنيو ادارو څخه پوره ګټه اخستلای سو او که داسي نه وي نو د دې پر ځاي چي موږ به ګټه ځني وانه خلو د هغه ادارو پاتېدل هم ګران دي.

شپږمه وجه دا ده چي کله موږ دا کار شروع کړو نورو ته ورځو هغوی زموږ سره په بده طريقه ويني، په سختۍ سره جواب راکوي، زموږ سپکاوی کوي او موږ بې عزته کوي نو موږ ته دا معلومول په کار دي، چي دا کار د انبياوو دئ په داسي تکليفونو او زحمتونو کي ښکېلېدل د دغه کار خصوصيت دئ انبياوو په دغه کار کي تر دې ډېر تکليفونه زغملي دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ فِي شِيَعِ ٱلۡأَوَّلِينَ ۝ وَمَا يَأۡتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُواْ بِهِۦ يَسۡتَهۡزِءُونَ ۝ (١٨)

ژباړه: موږ په لومړنيو ډلو کي تر تا وړاندي رسولان لېږلي دي او موږ هيڅ رسول نه دئ لېږلي مګر دوی به پسخند په واهه.

رسول عليه السلام فرمايي د دعوت په لاره کي چي پر ما باندي څومره تکليفونه او زحمتونه راغلي دي بل پر هيڅ پيغمبر نه دي راغلي. څرنګه چي زموږ سردار او آقا په دې لاره کي دومره غمونه او تکليفونه زغملي موږ هم د ده تابعدار يو د ده کار راسپارل سوی دئ موږ ته هم په کار ده چي هر څومره تکليفونه وزغمو.

د پورتنيو بيانونو څخه څرګندېږي چي زموږ اصل مرض دا دئ چي په موږ کي ايماني جذبې له منځه تللي دي او اصلي مرض مو د ايمان کمزوري ده، کله چي اصلي شی له منځه ولاړ سي نو ورسره ټول صفتونه تړلي دي هغه هم له منځه ځي زموږ د ضعف او کمزورۍ اصلي لامل دا دئ چي اصلي شی مو پرې ايښي دئ هغه امر بالمعروف او نهي عن المنكر دئ. ښکاره خبره ده چي هيڅ قوم تر هغه ترقي نه سي کولای تر څو چي خلګ يې په ښو خويونو او کمالاتو ښايسته نه سي زموږ يوازنی علاج دا دئ چي موږ د تبليغ فريضه پوره کړو، ټينګ ودرېږو تر څو زموږ ايمان قوي سي او مړې جذبې مو بيرته راپيداره سي موږ الله ﷻ او رسول ﷺ وپېژنو او احکامو ته يې سر کښېته کړو د دغه کار لپاره موږ ته هغه طريقه په کار ده کومه چي سيدالانبياء حضرت محمد ﷺ د مشرکينو د اصلاح لپاره کارول. ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَّقَدۡ كَانَ لَكُمۡ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسۡوَةٌ حَسَنَةٌ(١٩)

---

(١٨) سورة الحجر الايتان (١٠ - ١١).

(١٩) سورة الاحزاب الاية (٢١).

ترجمه: بې شکه ستاسو لپاره په رسول الله ﷺ کي (د تابعدارۍ) ښه نمونه ده.

همدغه خبري ته امام مالک رحمه الله اشاره کړېده: لن يصلح آخر هذه الامة الاما اصلح اولها!

ترجمه : هیڅکله به د دې امت وروستي خلګ اصلاح نه سي تر څو چي هغه طریقه یې نه وي مختاره کړې کومه چي په لومړیو کي اصلاح سوې ده.

کوم وخت چي رسول الله ﷺ د حق دعوت لپاره ودرېدی هیڅوک یې ملګری نه وو او نه یې فکر کېدی یوازي و دنیاوي هیڅ طاقت نه و ورسره، په قوم کي یې ضد او سرکښي نهایي نقطې ته رسېدلې وه، په دوی کي هیڅوک د حق خبري اورېدلو ته تیار نه وو په ځانګړې ډول د کلمې طیبې څخه د رسول الله ﷺ قوم کرکه کوله او ځني بېزاره وه، په دغه وخت کي کوم طاقت و، چي یو مفلس، بې یاره او ناداره انسان خپل ټول قوم د حق و لوري ته راوبولي؟ اوس تاسو فکر وکړئ چي هغه کوم شی و، چي مخلوق یې د رسول الله ﷺ و لوري ته راوبولی او هغه شی چي چا تر لاسه کړی د تل لپاره د رسول الله ﷺ سو. ټولي دنیا ته معلومه ده چي د رسول الله ﷺ یو هدف و، پر هغه یې نظر و او هغه یې مقصد و، (چي په لاندي آیات کي یاد سوی دئ):

أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ (۲۰)

ژباړه: د الله جل جلاله پرته به د بل چا عبادت نه کوو او نه به د الله جل جلاله سره په هیڅ شي سره شریک نیسو او نه به موږ د ځینو لپاره څوک په خدایۍ سره نیسو د الله جل جلاله پرته. (چي الله جل جلاله پرېږدو).

د یو الله د اطاعت او عبادت پرته یې خلګ د نورو شیانو د عبادت څخه منعه کړه، د دښمنانو ټول بندونه او علاقې یې ماتي کړې او یو الهي قانون یې وټاکی او وې ښودل چي د دې قانون څخه مه لیري کېږئ بل لوري ته مخ مه اړوئ.

ٱتَّبِعُواْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ ۗ (۲۱)

ژباړه: د هغه شي تابعداري کوئ چي تاسو ته د الله جل جلاله د لوري څخه راغلی دئ د الله جل جلاله پرته د بل چا تابعداري مه کوئ.

پورتنۍ خبره اصلي تعلیم و او رسول الله ﷺ ته یې امر سوی و.

ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ

ژباړه: اې محمده! د الله جل جلاله و لاري ته خلګ رابوله په حکمت او نېک نصیحت سره د خلګو سره په هغه طریقه بحث کوه

(۲۰) سورة ال عمران الاية (۶۴).

(۲۱) سورة اعراف الاية (۳).

أَعۡلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِۦ ۖ وَهُوَ أَعۡلَمُ بِٱلۡمُهۡتَدِينَ ﴿١٢٥﴾ [22]

چي بهتره وي بېشکه ستا رب په هغه کسانو پوه دئ چي ګمراه سوي دي او په هغو کسانو عالم دئ چي پر هدايت دي.

دغه د هدايت هغه لويه لاره ده، چي د نبي ﷺ او د ده د هر تابعدار لپاره تاکل سوېده.

قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ وَسُبۡحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ [23]

ژباړه : ووايه ! دا زما لاره ده زه رابولم په يقين سره زه او هغه څوک چي زما تابعدار دي الله ﷻ پاک دئ او زه د مشرکانو څخه نه يم.

وَمَنۡ أَحۡسَنُ قَوۡلٗا مِّمَّن دَعَآ إِلَى ٱللَّهِ وَعَمِلَ صَٰلِحٗا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ ٱلۡمُسۡلِمِينَ ﴿٣٣﴾ [24]

ژباړه : تر هغه چا به نو د چا خبره ښه وي چي د الله ﷻ و لوري ته بلنه کوي او وايي زه د مسلمانانو څخه يم.

د الله ﷻ و لوري ته د هغه خلګو رابلل چي حقه لاره ځني ورکه وي، ګمراهانو ته هدايت ښودل د نبي ﷺ د ژوند وظيفه ده او د ده مبارک اصلي مقصد و د ودي او ترقۍ لپاره يې په سلګونو او زرګونو انبياء او رسولان راغلي دي.

وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن قَبۡلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيٓ إِلَيۡهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدُونِ ﴿٢٥﴾ [25]

ژباړه: موږ ستا مخکي هيڅ رسول نه دئ لېږلی مګر دا وحي مو ورته کړي دي چي زما پرته بل معبود نسته او زما عبادت کوئ.

د رسول الله ﷺ او ټولو انبياوو په ژوند او د ژوند پر هره لحظه کي يې که سړی نظر واچوي نو معلومېږي چي د دوی ټولو مقصد يو و، چي هغه د يوه الله ﷻ پر ذات او صفتونو باندي پوره يقين ساتل و. هم دا د اسلام مفهوم دئ او انسان هم د دې لپاره پيدا سوی دئ، ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَمَا خَلَقۡتُ ٱلۡجِنَّ وَٱلۡإِنسَ إِلَّا لِيَعۡبُدُونِ ﴿٥٦﴾ [26]

---

[22] سورة النحل الاية (١٢٥).
[23] سورة يوسف الاية (١٠٨).
[24] سورة حمٓ السجدة الاية (٣٣).
[25] سورة الانبياء الاية (٢٥).
[26] سورة الذاريات الاية (٥٦).

ترجمه: مو ږ پیران ان او انسانان يوازې د دې لپاره پيدا کړي دي چې عبادت وکړي او س نو چې اصلي مقصد معلوم سو، ناروغي او علاج يې معلوم سو نو د علاج په طريقه اختيارولو کې زيات مشکلات نه پېښېږي او که په لاندې ډول طريقه که د علاج لپاره غوره سي انشاء الله گټوره به وي.

زموږ د ناپوهۍ مطابق د مسلمانانو د کاميابۍ او ترقۍ لپاره يو نظام غوره سوی دئ، چي هغه ته په حقيقت کي اسلامي ژوند يا د پخوانيو مشرانو د ژوند نمونه ويل کېږي. چي لنډه نقشه يې ستاسو په خدمت کي وړاندي کوم: تر ټولو ضروري خبره دا ده چي هر مسلمان بايد د دنيا د ټولو مقصدونو څخه نظر واړوي او يوازي د کلمې طيبې د لوړوالي لپاره او د الهي احکامو د رواج د ترقۍ لپاره خپل مقصد جوړ کړي او د دې خبري لپاره ټينګه وعده وکړي چي د الله ﷻ هر امر به منم او د عمل کولو کوښښ به يې کوم او د الله ﷻ څخه به هيڅکله نافرماني نه کوم او د پورتني مقصد لپاره په لاندي قاعدو سره عمل کوم:

۱ – کلمه : د لا اله الا الله محمد رسول الله په صحيحو الفاظو ويل، په معنی او مطلب يې ځان پوهول، په ذهن کي يې د کښېنولو کوښښ کول او خپل ټوله ژوند د دې کلمې سره برابر جوړول.

۲ – د لمانځه پابندي کول، د شرائطو او ادابو لحاظ يې کول، په خشوع او خضوع سره يې اداء کول او په هر رکن کي يې د الله ﷻ د لوی والي او عظمت فکر کول او د خپلي بېوسۍ او بندګۍ فکر کول، لنډه دا چي لمونځ دي په داسي ډول وکړي چي د الله ﷻ په دربار کي د وړاندي کېدو وړ وي او د دغسي لمانځه د توفيق غوښتنه دي وکړي. که يې نه وي زده زده دي کړي او په لمانځه کي د ټولو شيانو ويل دي ياد کړي.

۳ – د قرآن کريم سره اړيکي او مينه کول او محبت ورسره پيدا کول چي په دوو طريقو سره کيدای سي:

الف : د ورځي په ټاکلي وخت کي د قرآن کريم تلاوت په داسي ډول کول، چي په معنی کي يې فکر کوي که يې په معنی نه پوهېږي نو دغسي دي يې تلاوت کړي او دا فکر دي کوي چي زما کاميابي او ګټه په قرآن کريم کي پرته ده. يوازي الفاظ ويل هم لويه نېکمرغي ده د خير او برکت لوی سبب دئ. که قرآن کريم نه سي لوستلای نو لږ وخت دي د قرآن په زده کړه کي مصرفوي.

ب : د خپلو اولادو، د کلي د هلکانو او نجنو د قرآني د تعليم فکر کول او تر ټولو کارو يې وړاندي فکر کول.

۴ – څه وخت د الله ﷻ په ياد او ذکر کي تېرول او د طريقې لپاره يې د طريقت يو پير پيدا کول البته چي د سنتو تابعدار وي او دهغه څخه پوښتنه کول که نه نو دريمه کلمه لوستل :

سبحن الله والحمدلله ولااله الاالله والله اکبر ولاحول ولاقوة الا بالله العلي العظيم!

پورتنۍ کلمه او درود شريف سهار او ماښام سل ځله لوستل په داسي ډول چي د زړه په پوره ارامتيا سره وي ځکه په حديثو کي يې زيات فضيلتونه راغلي دي.

۵ – هر مسلمان خپل ورور ګڼل او همکاري او غمخواري ورسره کول. د اسلامي ځانګړتياوو په موخه د هغه احترام او درنښت کول، د داسي خبرو څخه ځان ژغورل چي د مسلمان ورور د تکليف او درد سبب ګرځي. د پورتنيو خبرو دي خپله هم پابندي کوي او د نورو مسلمانانو د هڅولو کوښښ دي هم کوي دا نو داسي کېږي چي په ورځنۍ ژوند کي څه وخت د اسلام د خدمت او خپرولو لپاره بېل کړي، او هم د دې لپاره پوره تياري وکړي. د کوم دين د خپرولو لپاره چي رسول الله ﷺ، انبياوو ډول – ډول تکليفونه برداشت کړل، اصحابو کرامو او زموږ مشرانو خپل عمرونه پکښې ولګول او د دغه دين لپاره يې خپل ځانونه قربان کړل نو د دغه دين د خپرولو او پاته ساتلو لپاره لږ وخت هم نه لګول لويه بدبختي ده دا هم هغه ضروري فريضه ده چي د پرېښودو له امله يې موږ نن برباد او تباه سوي يو.

لومړۍ د مسلمان کېدو څخه مطلب دا ګڼل کېدی چي د خپل ځان او مال د عزت، اسلام خپرول او د کلمې د لوړوالي لپاره وخت ولګوي که به چا داسي نه کول ناپوه ګڼل کېده خو افسوس چي نن موږ ته مسلمانان ويل کېږي خو د دين پر خپرولو خپلي سترګي پټې ساتو بيا هم د دين د خپرولو لپاره هيڅ کوښښ نه کوو. لنډه دا چي د ژوند څخه مقصد د کلمې لوړوالی او د دين خپرول بلل کېږي. دا هم هغه کار دئ چي زموږ د دنيا او آخرت کاميابي ورسره تړلې ده دا هم هغه کار دئ چي له امله يې نن موږ خوار او ذليل يو. اوس بيا موږ ته د خپل اصلي مقصد راپورته کول په کار دي او د ژوند اصلي مشغله جوړول په کار دي چي بيا رحمت الهي پر جوش راسي او زموږ د دنيا او آخرت کاميابي بيرته رانصيب سي. د دغه کار د کولو څخه هيڅ کله دا مقصد نه دئ چي نور کارونه پرېږدئ يوازي دغه کار پر مخ بيايا ست بلکي مقصد دا دئ چي لکه څرنګه چي د دنيا کارونه پر مخ بيايې دغه کار هم ضروري وبوله او وخت ورته بېل کړه او د دنيا کارو ته هم وخت بېل کړه يا په بل عبارت چي څو کسان د دې کار لپاره تيار سي په هفته کي څو ساعتونه پخپله محله (کلي) کي په مياشت کي درې ورځي نژدې همسايګانو ته او په کال کي څلويښت ورځي په ليري ځايونو کي دا کار وکړئ او

کوښښ وکړئ چې هر شتمن، ناداره، زمینداره، ملازم، عالم او بې علمه په دې کار کې شریک کړئ او د دغه کار پابنده یې جوړ کړئ.

د کار کولو طریقه

لږ تر لږه دې لس کسان د تبلیغ کولو لپاره ووزي، لومړی دې یو آمر وټاکي بیا دې سره یو ځای سي د اوداسه وروسته دې دوه رکعته نفل وکړي (په دې شرط چې مکروه وخت نه وي) بیا دې و الله ﷻ ته زاري وکړي د کامیابۍ او الهي توفیق غوښتنه دې وکړي د خپلې ثابت قدمۍ دعا دې وکړي بیا به په کراره – کراره د الله ﷻ د ذکر په کولو سره روان سي بې ځایه خبرې دې نه کوي کله چې و ټاکلي ځای ته ورسېږي ټوله دې سره راجمع سي دعا دې وکړي بیا به په ټول کلي ګښت وکړي لومړی به لمونځ په وکړي بیا به د دغه کار د کولو لپاره وعده ځني واخلي او دغه کار ته دې یې تیار کړي، بیا به دغه خلک د ځان سره بوزي ګښت دې وکړي په ښځو دې هم لمونځ وکړي د پابندۍ وعده دې ځني واخلي. کوم خلک چې دې کار ته تیار سوه نو د هغوی څخه دې هم یو جماعت جوړ کړي او یو امیر دې ورته مقرر کړي پخپله نګراني کې دې یې واخلي او د هغوی د کار کولو فکر دې کوي. هر تبلیغ کوونکي ته په کار ده چې د خپل امیر خبره به مني او هر امیر ته په کار ده چې د خپلو ملګرو په خدمت کولو، استراحت کولو، همت زیاتولو او مرسته کولو کې دې کمی نه کوي او د کومې خبرې چې مشورې ته اړتیا لري د ټولو ملګرو څخه دې مشوره اخلي او عمل دې په کوي.

د تبلیغ اداب

دغه کار د الله ﷻ یو لوی عبادت دئ او لویه نېکمرغي ده د انبیاوو پر لاره تګ دئ، کار چې څومره لوی وي په هغه اندازه اداب غواړي. د دې کار څخه مقصد د نورو هدایت نه دئ بلکې د خپل ځان اصلاح او د بندګۍ څرنګوالی دئ او د الله ﷻ د حکمونو پر ځای کول دي. د الله ﷻ رضا لټول دي، نو په کار ده چې لاندې ټکي په ښه ډول په ذهن کې کښېنوي او پابندي یې وکړي.

۱ – خپل ټول خرڅ يعني خوړل، څښل او کرايه دي پر خپله غاړه واخلي که مو توان و د بل نادار ه ملګري مصرف هم پر غاړه واخلئ.

۲ – د خپل ملګري او د دې پاک کار کوونکو خدمت خپل ويار وګڼئ، د ملګرو درنښت او احترام وکړئ.

۳ – د عامو مسلمانانو سره په عاجزۍ او کمينۍ سره معامله کوئ، نرمه لهجه او د خوشحالۍ کړه وړه ورسره اختيار کړئ، هيڅ مسلمان ته د سپکاوي او نفرت په سترګه مه ګورئ، په ځانګړي ډول د علماوو زيات عزت کوئ. لکه څرنګه چي پر موږ باندي د قرآن او حديث عزت او عزمت واجب او ضروري دئ، همدا ډول د علماوو عزت او درنښت هم پر موږ باندي ضروري او واجب دئ، ځکه الله ﷻ دوی په لوی نعمت سره سرلوړي کړي دي. د علماوو سپکوالی د دين د سپکوالی سره برابر دئ او د دين سپکوالی د الله ﷻ د قهر او غضب سبب ګرځي.

۴ – فارغه وخت د غيبت، بهتان، درواغو او د لوبو د تماشو پر ځای د دين د کتابو په مطالعه او د نېکو خلګو سره په ناسته تېر کړئ په دغه کار سره به د الله ﷻ او د هغه د رسول ﷺ خبري درته معلومي سي په ځانګړي ډول د تبليغ په ورځو کي د بې ځايه خبرو څخه بېخي پرهېز وکړئ. خپل فارغه وخت د الله ﷻ په ياد، ذکر، فکر، استغفار او درود په ويلو او زده کولو کي تيروئ.

۵ – په حلاله طريقه سره رزق حاصلوئ، کم خرڅ کوئ او د خپلو بچيانو او د نورو شرعي حقوق ادا کوئ.

٦ – په اختلافي مسئله او فروعي مسائلو کي څېړنه مه کوئ بلکي يوازي د توحيد لوري ته دعوت کوئ او د اسلام د ارکانو تبليغ کوئ.

۷ – خپل ټول کارونه او ويناوي په اخلاص او صفوف سره ښايسته کړئ په اخلاص سره لږ عمل د ډېري فائدې او برکت سبب جوړېږي د اخلاصه پرته په کار کي نه د دنيا ګټه سته او نه په آخرت کي کوم ثواب ورته سته. حضرت معاذ رضي الله عنه چي کله رسول الله ﷺ د يمن حاکم وټاکی د لېږلو په وخت کي يې د رسول الله ﷺ څخه غوښتنه وکړه، چي ما ته نصيحت وکړه. رسول ﷺ په جواب کي ورته وويل، چي:

په کارو کي اخلاص او اهتمام کوه، د اخلاص سره مل لږ کار هم کفايت کوي. په بل حديث کي راغلي دي چي الله ﷻ يوازي هغه عملونه قبلوي چي د الله ﷻ لپاره يوازي سوي وي. په بل ځای کي راځي چي الله ﷻ ستاسو شکلو ته نه ګوري بلکي ستاسو زړونو او عملونو ته ګوري. نو تر ټولو مهمه خبره دا ده چي په کار کي بايد اخلاص وي د ځان ښودني او ريا ته هيڅ ځای نه وي پکښې، څومره چي په کار کي اخلاص وي په هغه اندازه به

په کار کي ترقي او تازګي وي. د کار کولو تګلاره په لنډ ډول ستاسو و حضور ته وړاندي سوه، پر اړتیا یې هم کافي رڼا واچول سوه خو خبره دا ده چي دغه تګ لاره به زموږ د دې پرېشانۍ او بې ارامۍ په حال کي څومره رهبري وکړي او تر کومه ځایه پوري به زموږ مشکلات را حل کړي د دغي خبري لپاره و قرآن کریم ته بیا رجوع کوو، قران کریم زموږ دغه کوښښ یو ګټور تجارت بللی دئ او داسي پکښې فرمایل سوي دي:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ هَلۡ أَدُلُّكُمۡ عَلَىٰ تِجَٰرَةٖ تُنجِيكُم مِّنۡ عَذَابٍ أَلِيمٖ ﴿١٠﴾ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَتُجَٰهِدُونَ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ بِأَمۡوَٰلِكُمۡ وَأَنفُسِكُمۡۚ ذَٰلِكُمۡ خَيۡرٞ لَّكُمۡ إِن كُنتُمۡ تَعۡلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡ وَيُدۡخِلۡكُمۡ جَنَّٰتٖ تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ وَمَسَٰكِنَ طَيِّبَةٗ فِي جَنَّٰتِ عَدۡنٖۚ ذَٰلِكَ ٱلۡفَوۡزُ ٱلۡعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخۡرَىٰ تُحِبُّونَهَاۖ نَصۡرٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٞ قَرِيبٞۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ﴿١٣﴾ [(۲۷)]

ژباړه: اي ایمان والو! ایا زه تاسو ته داسي تجارت وښیم چي تاسو د دردوونکي عذاب څخه ژغوري؟ تاسو پر الله ﷻ او پر رسول ﷺ باندي ایمان راوړئ د الله ﷻ په لاره کي په مال او ځان سره جهاد وکړئ دا ستاسو لپاره ډېره بهتره ده که تاسو پوهېږئ، الله ﷻ به ستاسو ګناهونه معاف کړي او تاسو به داسي جنتونو ته داخل کړي چي د درختو تر ښاخو لاندي به یې ولې بهېږي. ښه ځایونه چي د اوسېدو په باغو کي به وي دا لویه کامیابي ده یوه بله خبره هم سته چي تاسو یې خوښوئ د الله ﷻ د لوري څخه مرسته او ژر بریالیتوب دئ زېري تاسو مؤمنانو ته درکړل سوی دئ.

په پورتني آیات کي د تجارت بیان سوی دئ، چي لومړی ګټه یې دا ده چي د دردوونکي عذاب څخه خلاصون دئ، دغه تجارت دا دئ چي موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو او د الله ﷻ په لار کي به په مال او ځان سره جهاد کوو دا هغه کار دئ چي زموږ لپاره سراسر ګټه ده که په موږ کي لږ پوهه او عقل موجود وي په دغه اسانه کار به موږ ته دومره لویې ګټې راکړل سي چي ټول ګناهونه به مو معاف سي او په آخرت کي به په لویو نعمتونو سره سرلوړي سو، همدغه لویه کامیابي ده خو په دغه کامیابۍ باندي بس والی نه دئ راغلی بله لا دا ده چي په دنیا کي هم موږ ته خوشالي پر دښمنانو بریالیتوب او حکومت راکړل کېږي. الله ﷻ موږ ته د دوو شیانو امر وکړ، لومړی دا چي موږ به پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ایمان راوړو، دوهم دا چي د الله ﷻ په لاره کي به په مال او ځان سره

[(۲۷)] سورة الصف الایات (۱۰- ۱۱ - ۱۲ - ۱۳).

جهاد کوو. د دغو دوو شيانو په بدله کي الله ﷻ موږ ته د دوو شيانو وعده راکړه يو په آخرت کي تل جنت، ارام او استراحت. دوهم په دنيا کي بريالیتوب او کاميابي. لومړی کار چي زموږ څخه غوښتل سوی دئ ايمان دئ ښکاره خبره ده چي د دغي غوښتني څخه مطلب دا دئ چي موږ ته د حقيقي ايمان دولت رانصيب سي. دوهمه غوښتنه زموږ څخه دا ده چي جهاد وکړو که څه هم جهاد دا دئ چي موږ د کافرانو سره وجنګېږو خو اصلي مطلب يې د کلمې طيبې لوړوالی او د اسلامي احکامو جاري کېدل دي، همدغه لوی مقصد د جهاد دئ او زموږ د تحريک همدغه مقصد دئ. اوس معلومه سوه، چي لکه څرنګه چي د اخرت د ژوند ښه والی او د عذاب څخه خلاصون پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي په ايمان راوړلو او د الله ﷻ په لاره کي په کوښښ کولو پوري تړلی دئ همدا ډول د دنيا د ژوند ښه والی هم په دغه دوو شيانو پوري وتړل سو. کله چي موږ پر الله ﷻ او رسول ﷺ باندي ايمان راوړو او د الله ﷻ په لاره کي کوښښ وکړو تر څو اسلامي احکام جاري کړو نو ښکاره خبره ده، چي د ځمکي پاچهي به زموږ وي او د حکومت او خلافت وړ به موږ يو او زموږ به وي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ مِنكُمۡ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ لَيَسۡتَخۡلِفَنَّهُمۡ فِي ٱلۡأَرۡضِ كَمَا ٱسۡتَخۡلَفَ ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمۡ دِينَهُمُ ٱلَّذِي ٱرۡتَضَىٰ لَهُمۡ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّنۢ بَعۡدِ خَوۡفِهِمۡ أَمۡنٗاۚ يَعۡبُدُونَنِي لَا يُشۡرِكُونَ بِي شَيۡـٔٗاۚ [۲۸]

ژباړه: په تاسو کي چي کومو خلګو ايمان راوړی وي، نېک عملونه کوي الله ﷻ وعده ورکوي چي د ځمکي خلافت به ورکوي لکه څرنګه چي مخکي ستاسو يې و خلګو ته ورکړی و. کوم دين چي يې د دوی لپاره خوښ کړی دئ هغه دوی ته قوت ورکوي وروسته به د دوی وېره په امن کړو، په دې شرط چي زما عبادت وکړي او زما سره هيڅ شريک ونه نيسي.

په پورتني آيات کي د ټول امت سره د حکومت او خلافت وعده سوې ده دغه وعده ټولو وليدل د نبي ﷺ د زمانې څخه د خلفاء راشدينو تر زمانې پوري دغه وعده ښکاره سوه لکه چي جزيرة العرب د رسول ﷺ په زمانه کي او نور ملکونه د خلفاء راشده وو په زمانه کي فتح سول. بيا وروسته که څه هم يووالی نه و، څه وخت پر وخت د نېکو پاچهانو سره دغه وعدې پوره کېدل ښکاره سوه، ځکه الله ﷻ فرمايي:

---

(۲۸) سورة النور الاية (۵۵).

ان حزب الله هم الغالبون . ونحوه (۲۹)

اوس نو معلومه سوه چي په دنيا کي ارام، سکون، عزت او آبرو کي د ژوند تېرولو لپاره يوازي لاره دا ده چي موږ په کامل دين کي داخل سو، عمل په وکړو او تر نورو پوري يې د رسولو لپاره په ټينګه ملا وتړو، بلکي خپل ټول ژوند د دغه کار لپاره وقف کړو. الله ﷻ فرمايي:

وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ (۳۰) | ژباړه : تاسو ټوله دين ټينګ ونيسئ او ټوټې ټوټې مه جوړېږئ

دا په لنډه ډول د عمل لپاره يو نظام دئ چي په حقيقت کي د اسلامي ژوند او مشرانو د ژوند يوه نمونه ده.دملک ميوات په سيمه کي د يو وخته څخه دغه کاروان دی او د دې نيمګړي کوښښ نتيجه دا ده چي ورځ په ورځ خلک اخته دي په کار کي ترقي کوي. د دغه کار ګټې او فايدې خلګو وليدې تر کومه ځايه چي د ليدلو سره اړه لري. که ټول مسلمانان په اتفاق سره دا کار شروع کړي نو د الله ﷻ څخه هيله لرم چي د دوی ټول مصيبتونه او مشکلات به ليري سي په دنيا کي به په ښه ارامۍ، اطمينان او عزت سره ژوند وکړي او د لاسه ورکړی شان او شوکت به بيرته لاسته راوړي. ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِلَّهِ ٱلۡعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِۦ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ (۳۱)

هر څومره چي ما د خپل مقصد د پوهولو لپاره کوښښ وکړ، خو دا د يو څو تجويزونو مجموعه نه ده. بلکي دا يو عملي مسوده (خاکه ده) چي د الله ﷻ يو خوښ بنده سيدي و مولائي مخدومي و مخدوم العالم مولانا محمد الياس رحمة الله عليه واخيسته او د دې پاک کار لپاره يې خپل ټول ژوند وقف کړ. په همدې وجه تاسو په دې بې ربطه کرښو لوستلو او پوهېدلو بس والی هيڅکله مه کوئ، بلکي دا کار زده کړئ او د دې کار عملي نمونه وګورئ د هغه څخه سبق واخلي او په دغه قانچه کي دي د ځان اچولو کوشش وکړئ هم دې لوري ته متوجه کول زما مقصود دئ . نور بس:

میري قسمت سی الٰہی پائین یہ رنگ قبول ❁ پھول کچھ مین نی چونی ہین ان کی دامن کیلئی

ژباړه: الهې! زما قسمت ته د قبوليت رنګ ورکړې د لمني لپاره مي يو څه ګلان ټول کړل.

---

(۲۹) بيان القران.

(۳۰) سورة ال عمران الاية (۱۰۳).

(۳۱) سورة المنافقون الاية (۸).

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام علي رسوله محمد وآله واصحابه اجمعين برحمتک يا ارحم الراحمين .

مرتب : مولانا محمد احتشام الحسن ۱۸ ربيع الثاني ۱۳۵۸ = ۷ جولاي ۱۹۳۹م، چهارشنبه

ژباړونکی : مولوي عبدالهادي حماد مقيم جامعه اسلاميه اشرفيه

۲۱ / ۱۰ / ۱۳۸٦ = ۱۱ جنوري د ۲۰۰۷ م، جمعه مبارکه